

Na scenie... podmiot i orzeczenie

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Co sprawia, że słowa układają się w zdania? Bez czego nie da się ułożyć ani jednego? Poznaj głównych bohaterów na gramatycznej scenie. Proszę Państwa, oto orzeczenie i podmiot!

Ćwiczenie 1

Połącz rzeczowniki z czasownikami tak, aby powstały zdania.

potknęła się, zabrzmiał, opadła, wiwatowali, klaskała, kłaniali się

widzowie	
aktorzy	
Matylda	
kurtyna	
gong	
aktorka	

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Jakie zadanie mają podmiot i orzeczenie?

Zdanie składa się z części, z których najważniejsze to: **orzeczenie** i **podmiot**.

Orzeczenie to czasownik w formie osobowej, np.

*Na scenie **pojawiła się** dziwna postać. **Publiczność zamarła** w oczekiwaniu.*

Bez orzeczenia nie ma zdania!

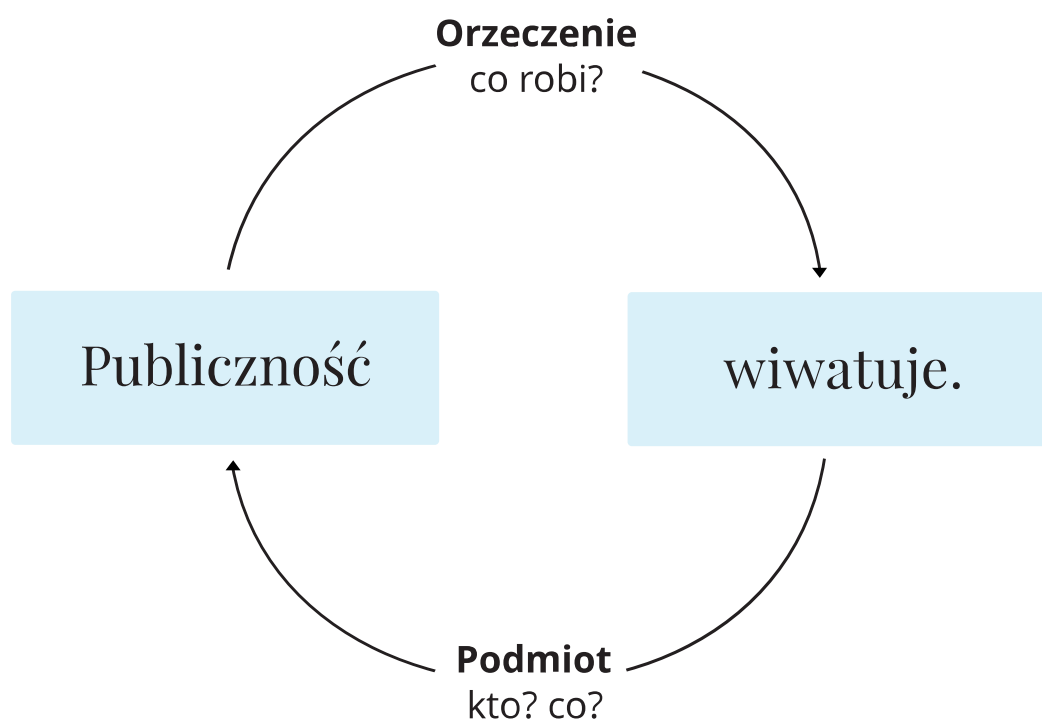
Podmiot to wykonawca czynności wyrażonej orzeczeniem, np.

*Na scenie **pojawiła się** dziwna **postać**. **Publiczność** zamarła w oczekiwaniu.*

Forma orzeczenia dostosowuje się do formy podmiotu.

Istnieją zdania, w których podmiot nie został nazwany, ale „mieści się” w formie czasownika, np.

*Wyszedłem. (kto? **ja**) Kupił bilety. (kto? **Mateusz**)*

Ćwiczenie 2

Dopasuj podmioty do odpowiednich orzeczeń. Zaobserwuj, jak forma orzeczenia zmienia się w zależności od podmiotu.

pomyliły tekst., pomylił tekst., pomylili tekst., pomyliła tekst.

Aktorka	
Aktor	
Aktorzy	
Aktorki	

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 3

Wypisz z poniższych zdań podmioty i określ ich rodzaj oraz liczbę. Możesz to zrobić tutaj lub w zeszytcie.

- Ustawili się w długiej kolejce.
- Kupił ostatnie dwa bilety na szkolne przedstawienie.
- Oddała płaszcz do szatni.
- Usiadły w pierwszym rzędzie.
- Przez cały czas szeleścili papierkami od cukierków.

Uzupełnij

//

Ćwiczenie 4

W podanych zdaniach zaznacz kolorem żółtym podmioty, a niebieskim orzeczenia.

żółty niebieski

Dziadek ze strony mamy grał w teatrze.

Babcia szyła kostiumy.

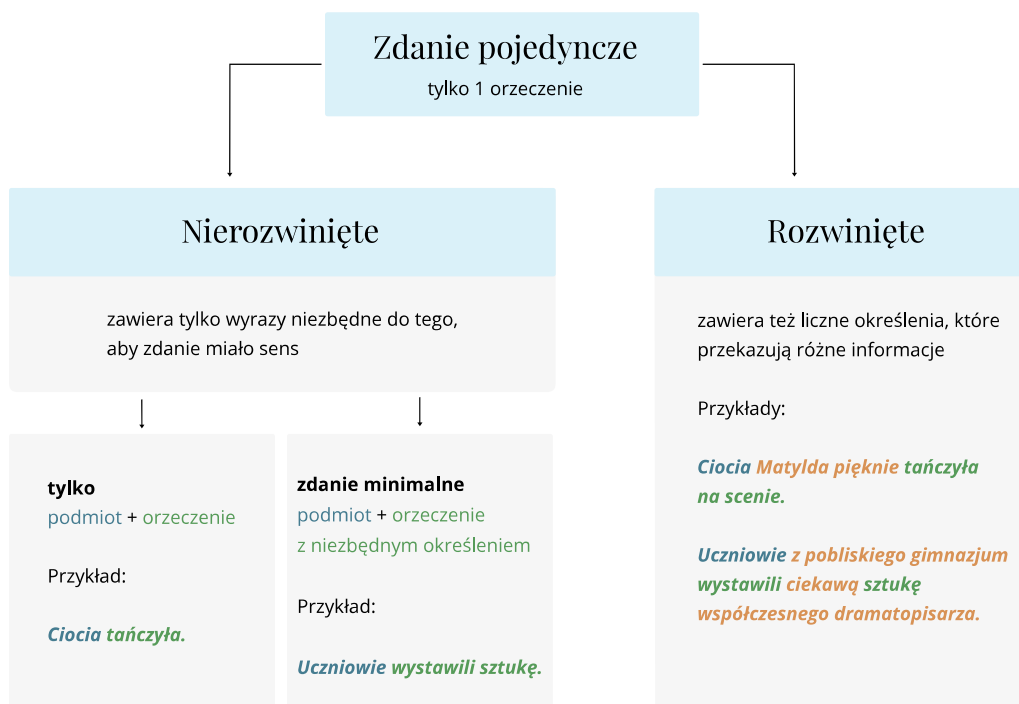
Wuj Anatol sprzedawał bilety.

Ciotka Matyllda tańczyła w zespole.

Wszyscy ludzie z okolicy oglądali czwartkowe przedstawienia organizowane w miejskim parku.

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Krótko i trochę dłużej

Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0

Ćwiczenie 5

Które z orzeczeń w poniższych zdaniach koniecznie wymagają określenia?

- Pszczoły robią...
- Dziecko uśmiechnęło się...
- Mama krzyknęła...
- Tata przewrócił...
- Kot zniszczył...

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 6

Uzupełnij zdania z poprzedniego ćwiczenia. Dopisz tutaj lub w zeszycie wymagane określenia do orzeczeń.

Uzupełnij

//

Ćwiczenie 7

Podziel zdania na dwie grupy: zdania pojedyncze nierozwinięte i zdania pojedyncze rozwinięte. Uzasadnij swoją decyzję.

Kaj pojechał za Królową Śniegu., Jaskółka odfrunęła., Calineczka zasnęła na liściu lilii wodnej., Kopciuszek zgubił pantofelek., O północy karoca zniknęła., Gerda znalazła Kaja., Śnieżka przestraszyła się., Rycerz wyruszył na poszukiwania pięknej księżniczki., Wróżka wyczarowała karocę., Złotowłosa zasnęła w łóżeczku małego niedźwiadka.

<p>Zdania pojedyncze nierozwinięte</p>	
<p>Zdania pojedyncze rozwinięte</p>	

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 8

Przeczytaj tekst i zaznacz kolorem niebieskim orzeczenia, a żółtym podmioty.

niebieski żółty

Niedaleko królewskiego zamku w ciemnej pieczarze leżał samotnie straszny smok. Słońce oświetlało jego ogromną sylwetkę. Potwór mocno spał. Chrapanie słyszeli wszyscy mieszkańcy królestwa. Cała okolica żyła od miesiąca w panicznym strachu. Dzieciom śniły się koszmary. Kobiety płakały. Mężczyźni czuli narastający gniew. Miarka się przebrała. Uzbrojeni po zęby chłopcy stanęli półkolem przed wejściem do smoczej pieczary. Zapanowała cisza. Czekali w napięciu. Minęła godzina. Zdziwieni ludzie zajrzeli do pieczary. Smok ulotnił się jak kamfora...

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 9

Poszukaj w tekście tylko zdań rozwiniętych. Usuń z nich określenia zaznaczając je kolorem zielonym. Pamiętaj, że zdanie musi zachować sens.

zielony

Niedaleko królewskiego zamku w ciemnej pieczarze leżał samotnie straszny smok. Słońce oświetlało jego ogromną sylwetkę. Potwór mocno spał. Chrapanie słyszeli wszyscy mieszkańcy. Cała okolica żyła od miesiąca w panicznym strachu. Dzieciom śniły się koszmary. Kobiety głośno płakały. Mężczyźni czuli narastający gniew. Miarka się przebrała. Ubrojeni po zęby chłopcy stanęli półkolem przed wejściem do smoczej pieczary. Zapanowała cisza. Czekali w olbrzymim napięciu. Minęła godzina. Zdziwieni ludzie zajrzeli do pieczary. Smok ulotnił się jak kamfora...

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 10

Przeczytajcie głośno tekst z ćwiczenia 8, który zawiera zdania nierozwinięte i rozwinięte. Porównajcie go z tekstem, który powstał po wykonaniu ćwiczenia 9, z którego usunęliście określenia. Który bardziej wam się podoba? Dlaczego?